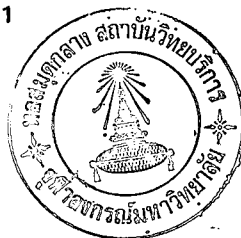

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 4 พ.ศ. 2520 - 2524 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2520 : 1-7) รัฐบาลได้ให้การสนับสนุนการจัดการศึกษานอกโรงเรียนมากยิ่งขึ้น โดยประกาศตั้งกรมการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อจัดการศึกษานอกโรงเรียนในรูปแบบต่าง ๆ อันเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีโอกาสรับการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อประโยชน์แก่ผู้ที่ไม่ได้มีโอกาสเข้ารับการศึกษาในระบบโรงเรียน โดยมุ่งให้ผู้เรียน คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น รักษาการทำงาน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคมส่วนรวม

ในปัจจุบันการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ได้ปรับปรุงและขยายงานออกไปอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โครงการการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จซึ่งเป็นที่โครงการที่มีความสำคัญโครงการหนึ่ง เพราะเป็นการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ที่มีวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนเกิดความรู้และทักษะพื้นฐานในการประกอบอาชีพ และยังเป็น การเปิดโอกาสให้ผู้ที่ไม่สามารถเข้าเรียนในระบบโรงเรียน ได้มีโอกาสศึกษา และหาความรู้เพิ่มเติม ซึ่งโครงการการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จนี้แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐาน (เทียบเท่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4)
2. การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 (เทียบเท่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6)
3. การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 4 (เทียบเท่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3)

การจัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 และระดับที่ 4 ใช้หลักสูตรที่ต่อเนื่องกัน เรียกว่า หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 และเป็นหลักสูตรที่จัดต่อเนื่องจากการศึกษาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัด เพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ให้สอดคล้องกับการ

เปลี่ยนแปลงของสังคมและเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับความเสมอภาคในโอกาสที่จะได้ศึกษาต่อจากการศึกษาภาคบังคับ

การจัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 พบปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งคือ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2525 : 3) ไม่สามารถขยายการศึกษาให้เกิดความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาอย่างแท้จริงได้เต็มที่ ทั้งนี้เนื่องจากยังมีประชาชนอีกกลุ่มหนึ่งที่ดองประกอบอาชีพจนไม่สามารถเข้าเรียนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ได้ ซึ่งกรมการศึกษานอกโรงเรียนได้หาทางแก้ไขเรื่องนี้โดยมีนโยบายสนับสนุนให้นำสื่อมวลชนประเภทวิทยุและไปรษณีย์เข้ามาใช้ในการจัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ โดยเริ่มทดลองโครงการการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ทางวิทยุและไปรษณีย์ขึ้นในปี พ.ศ. 2521

การจัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ทางวิทยุและไปรษณีย์ได้นำเอาวิทยุกระจายเสียงมาช่วยในการจัดการเรียนการสอน โดยจัดขั้นตอนการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับหลักปรัชญา คิดเป็น ซึ่งนักศึกษาจะเรียนโดยอ่านคู่มือเรียน แล้วจึงรับฟังวิทยุและพบครูประจำกลุ่ม เพื่อสรุปประเด็นปัญหาที่สำคัญในคู่มือเรียนและร่วมกันอภิปรายประเด็นปัญหาที่สำคัญโดยมีครูประจำกลุ่มคอยแนะนำช่วยเหลือและสรุปบทวนบทเรียน

ตลอดเวลาที่ใช้ดำเนินการทดลองการจัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ทางวิทยุและไปรษณีย์ กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้ติดตามผลและประเมินผลตลอดมา เพื่อหาข้อบกพร่อง ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ของการดำเนินงาน เพื่อหาทางปรับปรุงรูปแบบและวิธีการจัดการศึกษาแบบนี้ ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น พร้อมทั้งขยายขอบเขตของการดำเนินงานให้กว้างขวางออกไป แต่การประเมินผลการจัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ทางวิทยุและไปรษณีย์เท่าที่ผ่านมา มีการประเมินเฉพาะ ปัจจัยเบื้องต้น (Input) และกระบวนการ (Process) เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงและวางรูปแบบการจัดการศึกษาให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ส่วนการประเมินด้านผลผลิต (Out Put) ยังมีการประเมินน้อย จึงทำให้ไม่สามารถทราบได้ว่า การจัดการเรียนการสอนโดยนำเอาสื่อด้านวิทยุกระจายเสียงมาใช้ควบคู่กับสื่อด้านคู่มือเรียน และครูประจำกลุ่มและจัดขั้นตอนการเรียนให้สอดคล้องกับหลักปรัชญา คิดเป็น จะทำให้นักศึกษา

ที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ทางวิทยุ และไปรษณีย์ ได้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ให้วางแผนไว้หรือไม่ และการนำเอาสื่อทั้ง 3 ด้าน มาใช้ จะมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาอย่างไรบ้าง นอกจากนี้ ยังมีองค์ประกอบอะไรอีกบ้างที่จะมีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา

การจัดการศึกษาโดยใช้วิทยุเป็นสื่อในการสอนนับว่าเป็นเรื่องใหม่สำหรับการจัดการศึกษานอกกระบวนโรงเรียน และนักศึกษายังไม่คุ้นเคยกับสื่อการสอนและวิธีการสอนรูปแบบนี้ ดังนั้นการใช้สื่อการสอนด้านวิทยุ คู่มือเรียน และครูประจำกลุ่มย่อมจะมีผล ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ซึ่งผลกระทบอาจจะ มีทั้งในทางที่ดีและในทางที่ไม่ดี และองค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการจัดการศึกษาโดยทั่ว ๆ ไป ซึ่งมีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาคือ สถานภาพของนักศึกษาเอง เช่น สภาพเศรษฐกิจ สังคม และครอบครัวของนักศึกษา ดังนั้นผลกระทบทั้ง ๒ ประการใหญ่ ๆ นี้ คือ ผลกระทบด้านสื่อในการเรียน และผลกระทบด้านสถานภาพของนักศึกษา เป็นเรื่องที่ควรทำการศึกษาเป็นอย่างมากว่า มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาอย่างไร

เพื่อปรับปรุงการจัดการศึกษานอกโรงเรียนตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ทางวิทยุและ ไปรษณีย์ให้มีคุณภาพ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาถึงองค์ประกอบหรือตัวแปร ด้านสื่อในการเรียนและด้านสถานภาพของนักศึกษา ว่ามีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ทางวิทยุและไปรษณีย์ ต่อไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ทางวิทยุและไปรษณีย์ กับตัวแปร 2 ด้าน คือ
 - ก. ตัวแปรด้านสื่อในการเรียน
 - ข. ตัวแปรด้านสถานภาพของนักศึกษา
2. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ทางวิทยุและไปรษณีย์ โดยให้ตัวพยากรณ์จากตัวแปร ทั้ง 2 ด้าน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยนี้มุ่งศึกษากับนักศึกษาผู้ใหญ่ซึ่งจบการศึกษาในระดับที่ 3 ตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ทางวิทยุและไปรษณีย์ ซึ่งได้ทดลองเปิดสอนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในรุ่นที่ 1 ซึ่งเปิดเฉพาะในเขตจังหวัดอุบลราชธานี โดยลงทะเบียนเรียนกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. การวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับตัวแปร 2 ด้าน คือ
 - ก. ตัวแปรด้านสื่อในการเรียน
 - ข. ตัวแปรด้านสถานภาพของนักศึกษา
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่นำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการพยากรณ์นี้ นำมาจาก ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาซึ่งวัดผลโดย ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยให้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 พุทธศักราช 2522

ข้อตกลงเบื้องต้น

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ทาง วิทยุและไปรษณีย์ ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักศึกษาผู้ใหญ่ซึ่งได้จากการวัดผลโดย ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือไว้

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ทางวิทยุและไปรษณีย์ หมายถึง การศึกษาผู้ใหญ่ที่เทียบเท่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในระดับที่ 3 และเทียบเท่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในระดับที่ 4 โดยใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ซึ่งประกาศใช้ในปี พ.ศ. 2522

นักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ทางวิทยุและไปรษณีย์ หมายถึง นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ทาง วิทยุและไปรษณีย์ กับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในรุ่นที่ 1 และเรียนจบการศึกษาในระดับที่ 3 แล้ว

ตัวแปรด้านสื่อในการเรียน หมายถึง ลักษณะและความเหมาะสมของ ตัวกลางที่ถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้เรียน ซึ่งมี 3 ด้าน คือ

ก. ด้านวิทยุ ซึ่งได้แก่

- 1) ความชัดเจนในการรับฟังวิทยุของนักศึกษา
- 2) ความเหมาะสมของเวลาที่ออกอากาศกับเวลาว่างของนักศึกษา
- 3) ความเหมาะสมของรูปแบบรายการวิทยุ
- 4) ความดีในการรับฟังวิทยุของนักศึกษา

ข. ด้านคู่มือเรียน ซึ่งได้แก่

- 1) ความชัดเจนของคู่มือเรียน
- 2) ความง่ายของเนื้อหาในคู่มือเรียน
- 3) ความดีในการอ่านคู่มือเรียน

ค. ด้านการประจุ่มกลุ่มและความช่วยเหลือของครูประจำกลุ่ม ได้แก่ วิธีการต่าง ๆ ที่ครูประจำกลุ่มและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายแก้ปัญหา จากการรับฟังวิทยุและอ่านคู่มือเรียน โดยมีครูประจำกลุ่มเป็นผู้คอยช่วยเหลือแนะนำ ซึ่งได้แก่ ลักษณะต่าง ๆ ต่อไปนี้

- 1) ความเอาใจใส่ของครูประจำกลุ่มต่อนักศึกษา
- 2) การมีส่วนร่วมในการประจุ่มกลุ่มของนักศึกษา
- 3) การมีส่วนร่วมในการอภิปรายกลุ่มของนักศึกษา

ตัวแปรด้านสภาพของนักศึกษา หมายถึง สภาพ หรือลักษณะของนักศึกษาโดยทั่ว ๆ ไป สภาพทางด้านการศึกษาที่ผ่านมา รวมถึงสภาพทางด้านเศรษฐกิจและพื้นฐานทางครอบครัวของนักศึกษา ซึ่งได้แก่

ก. สภาพภาพส่วนตัวของนักศึกษา ได้แก่

- 1) เพศ
- 2) อายุ
- 3) สถานภาพการสมรส
- 4) สถานะทางครอบครัวของนักศึกษา
- 5) คะแนนผลการเรียนในชั้นประถมศึกษาที่ 4
- 6) ระยะเวลาหลังจากที่จบชั้นประถมศึกษาที่ 4 แล้วมาเรียนต่อ

การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 ทางวิทยุและไปรษณีย์

ข. สภาพด้านเศรษฐกิจและพื้นฐานทางครอบครัวของนักศึกษา ได้แก่

- 1) อาชีพของนักศึกษา
- 2) รายได้ของนักศึกษา
- 3) จำนวนบุคคลในครอบครัวที่นักศึกษาต้องรับผิดชอบช่วยเหลือ
- 4) ถิ่นที่ตั้งของชุมชนที่นักศึกษาอาศัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ซึ่งได้จากการวัดผลและประเมินผลโดยศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียน การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 พุทธศักราช 2522

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบว่า ตัวแปรทั้ง 2 ด้าน คือตัวแปรด้านสื่อในการเรียน และตัวแปรด้านสถานภาพของนักศึกษา จะมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ทางวิทยุและไปรษณีย์ อย่างไร
2. ทำให้สามารถที่จะพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ทางวิทยุและไปรษณีย์ได้ว่าจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นอย่างไรโดยดูจากสมการพยากรณ์ ซึ่งมีตัวแปรทั้ง 2 ด้าน เป็นตัวพยากรณ์
3. ให้แนวคิดสำหรับการทดลองและปรับปรุงการศึกษาด้านวิทยุและไปรษณีย์

ต่อไป

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย